

Ranking the Cities
Docenthandleiding
Versie 20210910

Aansluiting bij de syllabus vwo 2022, versie 2:

Deze activerende werkvorm behelst het thema steden in de middeleeuwen en sluit aan bij de Historische context: Steden en burgers in de Lage Landen 1050-1700. Daarbinnen zijn de leerlingen vooral bezig met Kenmerkend Aspect 14 en 17.

Doelgroep:

Momenteel is deze werkvorm uitgewerkt voor 4, 5 en 6 vwo-leerlingen. Eventueel ook bruikbaar voor de bovenbouw havo.

Lesdoelen: (inclusief KA)

- (KA14 en 17) De leerling kan uitleggen in hoeverre er sprake was van een verschuiving van stedelijke zelfstandigheid van steden in de zuidelijke naar de noordelijke Nederlanden in de periode van de 14 tot de 17de eeuw en waardoor dit werd beïnvloed.
- Het is van belang dat de leerling leert om de rankorde (c.q.: de redenering) te baseren op de (beperkte) informatie in de bronnen.

Grove opbouw van de werkvorm:

- 1) Introductie: Toelichting vorm van ranking ('the stars'), lesdoelen, (groeps)opdrachten en raadpleging Wikipedia.
- 2) Voorbeeld rangorde: Op basis van fragmenten over Utrecht en York.
- 3) Informer: In duo's lezen de leerlingen bronnen (tekstfragmenten van Wikipedia-pagina's).
- 4) Ranking: De duo's ranken de 4 steden binnen hun periode op basis van een KA ('meest/minst passend bij een KA').
- 5) Toelichting: De duo's beargumenteren hun ranking met verwijzingen naar/gebaseerd op de bronnen.
- 6) Stelling: De duo's beargumenteren de stelling over zelfstandigheid van steden in de zuidelijke en noordelijke Nederlanden.
- 7) Vergelijking rankings en conclusie: De twee duo's vergelijken de ranking van beide tijdsperiodes en beargumenteren in hoeverre er een verschuiving van stedelijke zelfstandigheid van steden van de zuidelijke naar de noordelijke Nederlanden was.
- 8) Klassikale bespreking: Een aantal rankings laten zien en toelichten door duo's en bespreken welke verschillende redeneringen leerlingen in elkaars rankordes zien, gefocust op de definitie van zelfstandigheid (KA14 en 17) en de verschuiving van de zuidelijke naar noordelijke Nederlanden.

Bronnen:

- De informatie over Brussel en Utrecht zijn gesplitst naar periode, late middeleeuwen en vroeg moderne tijd, aangezien de informatie chronologisch kan worden weergegeven. Dit maakt dat de duo's eerder de ranking kunnen uitvoeren van deze steden.
- De informatie over Antwerpen en over Gent zijn beide in één bestand weergegeven, aangezien de informatie over Antwerpen redelijk beperkt in omvang is en de informatie over Gent loopt door elkaar heen en is niet goed te scheiden.

Printen:

- Enkelzijdig
 - o Printen pagina 2 en 3
 - o Duo 1 > pagina 2
 - o Duo 2 > pagina 3

Mogelijk alternatieve strategieën

- Nabespreking: De ranking nabespreken middels een klassikale discussie tussen de duo's (naar voorbeeld van ranking the stars).
- Als bron kan ook de lesmethode gebruikt worden. De leerlingen hebben deze informatie immers al verwerkt en kunnen dezelfde stof op een nieuwe behandelen (al zal deze informatie niet zijn gefocust op vergelijkbare informatie over de steden).

Uitbreiding/Extra vragen:

- Extra opdracht: Leg uit in hoeverre (de ontwikkelingen in) van een specifieke stad overeenkomsten kent met de andere steden.
- Aanpassing opdracht 1: De leerlingen laten werken met meer en/of andere steden, door docent of leerlingen zelf uitgekozen/aangedragen.
- Extra opdracht op basis van ET18: De leerlingen een vergelijking laten maken tussen het verschil in benadering van het verleden door Wikipedia en met de ranking.
- Extra opdracht over objectiviteit van Wikipedia en de ranking: De twee duo's beargumenteren of weerleggen de volgende stelling met twee [of zelfgekozen] aantal argumenten: (objectieve weergaven): "Wikipedia vertelt het verleden meer objectief dan een ranking (?)"
- Extra: De twee duo's beargumenteren of weerleggen de volgende stelling met twee [of zelfgekozen] aantal argumenten: "In de gelezen Wikipedia-pagina's zit ook een moreel oordeel over het verleden."

Voorbeeld ranking met 2 steden op basis van 2 fragmenten.

Lees de fragmenten en beargumenteer welke stad voor en welke stad na 1500 meer zelfstandig was.

Fragment over de stad York:

York werd in 1396 een *country corporate* (provincie) en tot 1835 bleef deze bestuursstructuur min of meer intact. De stad York was als provincie vertegenwoordigd in het [Engelse] Parlement en niet onderworpen aan enige andere regionale autoriteit (bijv. een landsheer), vanwege die status.

Fragment over de stad Utrecht:

In 1304 raasden de zogenaamde gilderevoluties door de zuidelijke delen van de Nederlanden en die bereikten ook Utrecht: de gilden zetten het door adel gedomineerde stadsbestuur af en vervingen dat door gildedekens (gildebesteders). Als nieuwe soeverein van Utrecht schafte keizer Karel V in 1528 die stedelijke wetgeving weer af.

Voorbeeld ranking: Op basis van (weinig) informatie in deze fragmenten zou je kunnen stellen dat:

In de periode tot 1500:

- Beide steden ongeveer even zelfstandig; of
- York zou boven Utrecht geplaatst kan worden.

Toelichting:

- York: verkrijgen van de status van *country corporate* en daarmee de stadsvertegenwoordiging (in de vorm van haar stadsburgers) in het (Engelse/Britse) parlement en niet onderworpen aan enige andere regionale autoriteit;
- Utrecht: na de gilderevolutie werd het door de adel gedomineerde stadsbestuur vervangen door burgers in de vorm van gildedekens.
- Dezelfde plek: Hoewel de zelfstandig niet precies gelijk is, ligt het hoogste bestuur van beide steden bij/binnen de stad zelf (York was niet onderworpen aan regionale autoriteit; Utrecht lag het stadsbestuur bij gildedekens/burgers)
 - Nuance: Te weinig informatie om goed een verschil aan te kunnen wijzen (verder zoeken!)
- York boven vanwege haar (stads)vertegenwoordiging in het parlement, van de stad Utrecht is deze informatie niet bekend.

In de periode vanaf 1500:

- York zou boven Utrecht uitkomen.

Toelichting:

- York: er was sprake van continuïteit vanwege de blijvende status als *country corporate* (tussen 1396-1835); (verschil met geschiedenis van Utrecht)
- Utrecht: er was sprake van verandering vanwege het verlies van zelfstandigheid door de afschaffing stedelijke wetgeving met komst van (wetgeving van) Karel V in 1528.

Ranking the Cities
Duo 1 – Tijdsperiode ‘tot ongeveer 1500’

Werkwijze:

1. In duo's: Lees de bronnen en maak een ranking van de vijf steden;
2. Beargumenteer jullie ranking;
3. Samen met duo 2 (vanaf 1500): Vergelijk jullie rankings en beargumenteer of weerleg gezamenlijk de stelling;
4. Klassikale bespreking.

Bronnen: (pdf of geprint)

Geschiedenis van Antwerpen

Geschiedenis van Brussel (Late middeleeuwen)

Geschiedenis van Utrecht (Late middeleeuwen)

Geschiedenis van Gent

Vraag 1a: Lees de bronnen per stad om op basis daarvan de vier steden te ranken.

Welke steden passen het meest (1) en welke het minst (4) bij Kenmerkend Aspect 14: 'De opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van steden'?

1.

2.

3.

4.

Vraag 1b: Beargumenteer deze volgorde met verwijzingen naar de bronnen.

Vraag 2: Baseer je op je antwoorden bij vraag 1 en beargumenteer of weerleg stelling-vraag 2.

Stelling-vraag 2:

“In de periode tot 1500 kende steden in de zuidelijke Nederland meer zelfstandigheid dan de steden in de noordelijke Nederlanden.”

Zoek je groepsleden (duo 2) op die de tijdsperiode vanaf 1500 hebben bestudeerd en beantwoord samen vraag 3.

Vraag 3: Beargumenteer of weerleg stelling-vraag 3 met minimaal 3 argumenten:

Stelling-vraag 3:

“In de periode van de 14de tot de 16de eeuw, is er sprake van een verschuiving van stedelijke zelfstandigheid van steden in de zuidelijke naar de noordelijke Nederlanden.”

Ranking the Cities
Duo 2 – Tijdsperiode ‘vanaf ongeveer 1500’

Werkwijze:

1. In duo's: Lees de bronnen en maak een ranking van de vijf steden;
2. Beargumenteer jullie ranking;
3. Samen met duo 1 (tot 1500): Vergelijk jullie rankings en beargumenteer of weerleg gezamenlijk de stelling;
4. Klassikale bespreking.

Bronnen: (pdf of geprint)

Geschiedenis van Antwerpen

Geschiedenis van Brussel (Vroegmoderne tijd)

Geschiedenis van Utrecht (Vroegmoderne tijd)

Geschiedenis van Gent

Vraag 1a: Lees de bronnen per stad om op basis daarvan de vijf steden te ranken.

Welke steden passen het meest (1) en welke het minst (4) bij Kenmerkend Aspect 14: ‘De opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van steden’?

1.
2.
3.
4.

Vraag 1b: Beargumenteer deze volgorde met verwijzingen naar de bronnen.

Vraag 2: Baseer je op je antwoorden bij vraag 1 en beargumenteer of weerleg stelling-vraag 2.

Stelling-vraag 2:

“In de periode vanaf 1500 kende steden in de zuidelijke Nederland meer zelfstandigheid dan de steden in de noordelijke Nederlanden.”

Zoek je groepsleden (duo 1) op die de tijdsperiode tot 1500 hebben bestudeerd en beantwoord samen vraag 3.

Vraag 3: Beargumenteer of weerleg stelling-vraag 3 met minimaal 3 argumenten:

Stelling-vraag 3:

“In de periode van de 14de tot de 16de eeuw, is er sprake van een verschuiving van stedelijke zelfstandigheid van steden in de zuidelijke naar de noordelijke Nederlanden.”